

IN MIJN NAAM

Matteüs 18:20

Theologische Universiteit Kampen

Steunpunt liturgie

Naast de betrokkenheid op digitaal uitgezonden kerkdiensten, is er ook behoefte om zelf vorm te geven aan geestelijke ontmoeting, viering en gebed. Om daaraan structuur en vorm te geven, bieden de Theologische Universiteit Kampen en het Steunpunt Liturgie samen deze handreiking, onder de titel *In Mijn Naam...* (Matteüs 18: 20).

Dit is de 15de aflevering van *In Mijn Naam*. Deze 15de aflevering is bedoeld voor *zeven* vieringen. Centraal staan de *zeven* podcasts van *Weetwatjegeloof.nl* rond de Zeven Werken van Barmhartigheid: *Barmhartig leven in crisistijd – Lessen uit het leven van Dietrich Bonhoeffer*. In deze podcast gaat Arthur Alderliesten in op de barmhartigheid in Bijbels perspectief, en hij doet dat vanuit het denken van Dietrich Bonhoeffer. De actualiteit van de coronapandemie vormt daarbij de achtergrond.

Hoe handelen we verantwoord in tijden van crises? Als mens in relatie tot al die naasten om ons heen? En specifiek als christen: hoe nemen we onze verantwoordelijkheid? Wie is onze naaste om goed aan te doen? Nu niet als veel voorkomende vraag tijdens een Bijbelstudie, maar een opgave die zich vanuit een crisissituatie aan ons opdringt.

In deze *In Mijn Naam* wordt rond deze podcasts een liturgische cirkel aangereikt. Zo kunnen ze tot klinken komen in de vorm van een *viering*. Er zijn twee opties: eenvoudig of iets uitgebreider. Onder de viering zijn verschillende suggesties voor de verdere invulling te vinden.

15

Barmhartig leven in crisistijd

Bonhoeffer en de Zeven Werken van Barmhartigheid

Opzet voor *zeven* vieringen

Liturgische cirkel 1: eenvoudige viering¹

- Gebed
- Bijbellezing(en)
- Podcast
- Bidden en Delen
- Slotgebed of -lied

Liturgische cirkel 2: iets uitgebreidere viering²

Naar binnen

De kaars wordt aangestoken

Jezus zegt: Ik ben het licht van de wereld.
Wie mij volgt loopt nooit meer in de duisternis,
maar heeft licht dat leven geeft.

[lied]

Gebed

Woord

Bijbellezing(en)

Podcast

[extra]

[gesprek]

Bidden en Delen

¹ Suggesties voor Bijbellezingen, het onderdeel *Bidden en Delen* en liederen zijn onder de vieringen te vinden, bij de praktische suggesties.

² Suggesties voor de invulling van: *Bijbellezingen*, onderdeel *Bidden en delen*, *Extra* en *Lied* zijn onder de vieringen te vinden, bij de praktische suggesties. De opties tussen vierkante haken zijn naar keuze.

Delen

- Aandacht en tijd delen
- Geld en goed delen

Voorbede

Naar buiten

[lied]

gezonden en gezegend

gezonden:

Jezus zegt: Jullie zijn het licht in de wereld.
Als je een lamp aan steekt, zet je hem niet waar niemand er wat aan heeft,
je zet hem op een standaard,
zodat hij licht geeft voor iedereen.

gezegend...

Laat God je onafscheidelijk vergezellen
en je begeleiden op al je wegen;
laat Christus de staf zijn in je hand
en de richting van elke voetstap;
laat de Geest voor je zijn
als de wind in de rug,
die je brengt op wegen van vrede.
Wees gezegend.

Amen

...om tot zegen te zijn:

Laat zo je licht schijnen voor de mensen.
Ga met God, à Dieu.

De kaars wordt uitgeblazen

Bij de viering – praktische suggesties en achtergronden

- De podcasts *Barmhartig leven in crisistijd – Lessen uit het leven van Dietrich Bonhoeffer* zijn te vinden op www.wwijg.nl/barmhartigleven.

- De beide opties voor een viering, hierboven, reiken een opzet aan die voor elk van de zeven vieringen gebruikt kan worden.

Hier geven we suggesties voor de invulling van de verschillende onderdelen:

○ **BIJBELLEZINGEN:**

	PODCAST	BIJBELLEZING(EN)
1	Inleiding: Barmhartig leven in crisistijd	Matteüs 25
2	De doden begraven	Tobit 1: 3-20 ³ Genesis 23: 1-20
3	Eten en drinken geven	Leviticus 19: 9-10 en 23: 22 Jacobus 2: 1-19 Spreuken 6: 30
4	Naakten kleden	Jacobus 2: 14-17 Lucas 3: 1-11 Exodus 22: 24-26
5	Vreemdelingen herbergen	Genesis 18: 1-8 Leviticus 19: 33-34 Deuteronomium 10: 12-19
6	Zieken bezoeken	Job 2: 6-13 Johannes 5: 1-7 Johannes 11: 1-6 Marcus 2
7	Gevangenen bezoeken	2 Timoteus 1: 15-17 Hebréeën 13: 1-3 Jeremia 38: 6-13 (of: 37: 11-38: 13).

○ **(BIDDEN EN) DELEN**

Neem de tijd om te bespreken of te overdenken hoe je dit *delen* wilt doen. Denk bijvoorbeeld aan *aandacht, tijd, geld*.

In dit overzicht staan een aantal ideeën, onderwerpen, doelen genoemd, per podcast en dus bij de verschillende Werken van Barmhartigheid. Er is vast meer te bedenken!

	PODCAST	IDEËN/ONDERWERPEN VOOR <i>DELEN</i>
1	Inleiding: Barmhartig leven in crisistijd	<ul style="list-style-type: none"> • Wat past bij jou? • Ver weg? • Dicht bij? • Zelf doen? • Anderen (financieel) steunen? • Barmhartig leven uitstralen, in denken, praten en doen?
2	De doden begraven	<ul style="list-style-type: none"> • Hoe wordt in jouw woonplaats de uitvaart van doden zonder nabestaanden geregeld (zie ook Art. 21 van de Wet op de Lijkbezorging)

³ Het boek Tobit is een van de deuterocanonieke boeken van de bijbel. Deze tekst, over het begraven van doden, was de aanleiding tot het opnemen van 'De doden begraven' in de Zeven Werken van Barmhartigheid. Er was ook een actuele aanleiding, want de tijd waarin dit gebeurde (1207) was een tijd van veel besmettelijke ziekten. Het begraven van doden was daardoor een linke activiteit.

Het boek Tobit is te vinden in bijbeluitgaven met daarin de deuterocanonieke boeken en op internet:

www.debijbel.nl (klik op 'begin met lezen' en dan op 'DC'), én:

<https://www.statenvertaling.net/bijbel/tobit.html>.

	<ul style="list-style-type: none"> • Gedicht voor de eenzame overledene: Stichting De Eenzame Uitvaart (http://www.eenzameuitvaart.nl/de-stichting/) • Grafonderhoud als er geen nabestaanden zijn... • Onderhoud oorlogsgraven (https://oorlogsgravenstichting.nl/adopteer-een-graf)
3 Eten en drinken geven	<ul style="list-style-type: none"> • Dak- en thuislozenopvang • Voedselprojecten (denk aan de soepbus van het Leger des Heils. Of aan de vele voedselprojecten, overal ter wereld, voor mensen die door de coronapandemie hun inkomen kwijt zijn). • Noodhulp (van o.a. Artsen zonder Grenzen, christelijke organisaties als Tear, ZOA, Dorcas, DVN etc.) • Het werk van een organisatie als Sant´Egidio: https://www.santegidio.nl/; zie ook https://www.santegidio.org/pageID/30008/langID/nl/GEMEENSCHAP.html
4 Naakten kleden	<ul style="list-style-type: none"> • De plaatselijke kledingbank • Organisaties zoals Stichting Emmaüs (https://emmaus.nl/), Leger des Heils, Sant´Egidio (https://www.santegidio.nl/) • Goed gekleed naar een sollicitatie (voor minima): https://www.dressforsuccess.nl/ • Goedkope kleding ten koste van anderen? Google op 'eerlijke kleding'. Of kijk hier: https://tear.nl/verhalen-en-nieuws/duurzaam-shoppen-tips-voor-betaalbare-eerlijke-kleding
5 Vreemdelingen herbergen	<ul style="list-style-type: none"> • Dak- en thuislozen • Vluchtelingenwerk: https://www.vluchtelingenwerk.nl/ (of vergelijkbare regionale organisaties) • Het werk van een organisatie als Sant´Egidio: https://www.santegidio.nl/
6 Zieken bezoeken	<ul style="list-style-type: none"> • Wat is er mogelijk voor onbekende zieken, eenzame zieken? In het

ziekenhuis in jouw omgeving, in de eigen buurt?

- Zoek op internet via de term 'zorgvrijwilliger'
- Palliatieve zorg o.a. via hospices. Kijk ook hier:
<https://www.vumc.nl/zorg/informatie-voor-professionals/expertisecentrum-palliatieve-zorg-vumc-voor-professionals.htm>
- Noodhulp van o.a. Artsen zonder grenzen, christelijke organisaties e.a.
- Zie ook een initiatief als #Nietalleen (www.nietalleen.nl).

7 Gevangenen bezoeken

- Gevangenezorg Nederland:
<https://www.gevangenezorg.nl/>
- Stichting Exodus:
<https://www.exodus.nl/diensten>
- Kerken met stip:
<https://kerkenmetstip.nl/>
- Amnesty International:
www.amnesty.nl

- **BIDDEN (EN DELEN):** Voorbede doen en je daadwerkelijk inzetten voor de nood van de wereld horen bij elkaar. In een gewone kerkdienst zie je dat als dit gebed en de collecte op elkaar volgen.
Thuis komen de collectezakken niet langs. Er zijn allerlei digitale oplossingen. Hier doen we de suggestie: spreek van te voren samen een doel af, en neem dat doel nu op in de voorbede. Het overmaken van de gaven kan nu, of anders direct aansluitend aan de viering.

Voorbede:

Suggestie (1): je kunt samen eerst voorbedepunten inventariseren. Het kan ook zo dat één persoon de voorbede voorbereid. Het kan ook een combinatie van beide zijn.

Wat je ook kiest, sta er bij stil dat het in de voorbede gaat om:

- de wereldwijde wereld
- de wereldwijde kerk
- overheden, bestuurders
- mensen/groepen in nood

Boeiend om te zien hoe die vier aspecten in beeld komen bij (een van) de Werken van Barmhartigheid!

Suggestie (2): leg van te voren een vel papier neer dat is verdeeld in vier vakken: Wereld, Kerk, Overheid, Mensen/groepen in nood. Schrijf bovenaan het werk van barmhartigheid waar het in deze viering over gaat. In elk van de vier vakken schrijf je – van te voren, of voorafgaande aan het gebed, de verschillende onderwerpen op. Dat helpt bij het onder woorden brengen. (Natuurlijk zijn de categorieën niet altijd strikt te scheiden.)

Suggestie (3): Ben je met meerdere personen, dan zegt degene die bij na steeds een blokje gebeden: ‘God, in uw goedheid...’ en iedereen vervolgt met ‘Hoor ons gebed’.

Suggestie (4): je kunt dit ook als een soort kringgebed doen, doordat elk van de vier ‘blokken’ door een ander gebeden worden.

- **EXTRA (1):** De dichter Menno van der Beek heeft speciale met oog deze vieringenreeks een reeks kwatrijnen gemaakt (kwatrijn = vierregelige dichtvorm). Deze reeks is bij deze viering geplaatst als ‘Extra bij *In Mijn Naam...15*’. De kwatrijnen kunnen in hun geheel worden gelezen maar ook als ‘stapel’gedicht (omdat de volgorde niet helemaal parallel loopt begint het pas bij de derde viering/podcast).

	PODCAST	KWATRIJN
1	Inleiding: Barmhartig leven in crisistijd	-
2	De doden begraven	-
3	Eten en drinken geven	Kwatrijn 1 en 2
4	Naakten kleden	Kwatrijn 1 t/m 3
5	Vreemdelingen herbergen	Kwatrijn 1 t/m 4
6	Zieken bezoeken	Kwatrijn 1 t/m 5
7	Gevangenen bezoeken	Kwatrijn 1 t/m 7 plus coda

- **EXTRA (2):** Bij elke podcast zal een overzicht van allerlei materiaal worden geplaatst. Daarbij kun je denken aan muziek, gedichten, beeldende kunst, werkvormen, liederen. Dit materiaal zal naar verwachting rond 19 juni worden geplaatst.
Suggestie: kijk van te voren of je hiervan iets in de viering wilt verwerken, en de manier waarop dat je dat wilt doen. En vraag je ook even af op dit moment (waar nu ‘[Extra]’ staat, het goede moment is of dat het beter op een ander moment in de viering past.
- **LIEDEREN:** Zie wat hierboven bij *Extra* is gezegd. Hier alleen enkele verwijzingen:
 - Kijk in het Liedboek (2013) in de rubriek *Samen Leven – Gerechtigheid* (989-1007) en *Samen Leven – Vrede* (1008-1016). Kijk ook bij het register op gebruik, p. 1608, de 2de kolom onder ‘Samen Leven’
 - Kijk in het Geref. Kerkboek (2017) in dezelfde rubrieken (258-495).

- Kijk in Hemelhoog in de rubriek *Diaconale liederen* (697-712)
- Kijk in het repertoire van *Schrijvers voor Gerechtigheid*:
<http://www.schrijversvoorgerechtigheid.nl/>
- *NOTA BENE*:
 - Liedboek 1007 'Brood zal ik geven' is geschreven bij Matteüs 25,31-40 en Tobit 1,17
 - In alle gevallen: lukt het zingen niet? Lees dan de tekst als gedicht.
- Deze viering is zo gemaakt dat het een doorlopend geheel is. Maar ook kunnen er onderdelen uit worden gebruikt, of de viering kan op onderdelen worden aangepast aan de eigen mogelijkheden.
Ze is bedoeld voor vieringen thuis, maar kan ook gebruikt worden als uitgangspunt voor online-vieringen.
En natuurlijk kun je het ook samen met anderen doen, verbonden via skype/facetime/zoom of wat dan ook. (Alleen lukt zingen op die manier niet zo goed... Tja, is er misschien iemand die het alleen durft, voor iedereen?)
- Teksten en afbeeldingen waarbij geen bronvermelding is opgenomen:
 - Podcast: TU Kampen/Weetwatjegelooft; teksten: Arthur Alderliesten
 - Zegen: Dienstboek 2, p. 445
- Samenstelling: Anje de Heer (Steunpunt Liturgie) en Annemarie Kuijvenhoven (TU Kampen)